

Қадамини күтлуги бўлсин, Наврӯз!

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqsa boshlagan • www.uzas.uz • 2010-yil, 19-mart • № 12 (4047)

Марғ ойинини ёнифма бириниң санасида табиатини ажаб мезгилларни ўзбек бефади: кўёш тақбимнина кўфа бекароф Ҳут ёкиниб, Ҳамаҳ кифади. Язни кўклини таштана қилади. Щукон кунлик ғулубатлаф бафдам топади. Демак, ушбу кун навотому ҳайвоноту одамзод угуни яхши давр — линнини, зутиониш жафарини бошлаб бефади.

УЙГОНИШ ФАСЛИ

Наврӯз айёми эшик қомомда. Бу байрамни бобокалонларимиз қанчалик иштиёқу орзиши билан кутишганлари, тўло тантана кутишганлари Махмуд Кошгариш ва Юсуп хос Хожиб, Беруний ва Умар Ҳайём, Фирдавсий ва Алишер Навоий каби алломаримис асарлари орқали бизга мъалум. Бу шодийнларга азал-азалдан кўз кувди, кўпкари, дорозлики, кураш каби турли мусобабалари, халқ ўйинлари зеб бериди келган. Колаверса, булар шунчаки кўнгилгичар ўйинлар бўлмай, уларнинг ҳар бирори табигати ва жамиятидаги улкен эврилишлар, кураш ва галаблар ажаб бир размий инфодасини топгандир. Сумалак Наврӯз каби қадими, эхтимол у билан бир вақтда дунёга келган томомлардан хисобланади.

Сумалак учун бугдой кўкташириш, уни янчи, бошча неъматлар билан дошкозонга солиб, бир кечак-кундуз давомида атрофидан кетмай ўтиб, кўмак-кўмак ҳалик музобабаларни топади. Сумалак Наврӯз каби қадими, эхтимол у билан бир вақтда дунёга келган тоғанинг гўзларни намоношишади...

Сумалак этилгач, нафакат ташкилот, бутун маҳалла-кўй ахли ундан баҳраманд бўлади. Сумалак хуштамъ ва кувватли таомонидаги эмас, балки одамларнинг бир-бира гида мөрқибати инфодаси ҳам бўлбид, ҳар бир хонандонга кириб боради.

Киши охири, кўклам аввали «илик узиди» пайти гибисланади. Янни, бударава инсон вужудида дармондорлар танқислиги сезилади. Наврӯз таомонидаги тайёрлашда айнан шу жиҳатларга эътибор берилади. Жумладан, ҳалим тайёрлашда кўн гүштига кўшинича этихил дон коёнозна солиниб, улар бир-бира гида сингишиб кетгунчина майди оловда қайнатилиди. Ва бундай танқис таомонидаги дармондори каби кувват беради. Ҳудди шунингдек, палов, кўс, сомса, тандыр, кабоб ва яна ўзиға хўс Наврӯз шириналари байрам дастурхонига тортилади.

Наврӯз байрамига ҳамма замонларда ҳам муносабат бирдай бўлмаган. Масалан, мўгуллар боскуни даврида

кўплаб миллий урф-одатларимиз каторида Наврӯз ҳам таъкибига учранган. Бир неча ўн ийллар давомида байрам килинмаган.

Соҳибкорон Амир Темур мўғул истилоси оқибатларини тутишга киришар экан, биринчи гапда Наврӯзи тиклади. Уни давлат миқёсида ўтказиладиган тадбигра айлантириди. Чунки, жафоқаш Моварооннарҳа ва Хусросон халқларининг руҳини кўтаришда, уларни яқилини килишни мараказлашган давлатни мустахкамлашади Наврӯз каби қадими байрамларнинг ўзини яхшини кетадиган тадбиги.

Соҳибкорон кейинги авлодлари, жумладан Ҳусайн Бойқаро замонида ҳам Ҳусайн Ҳажар мөммиятни топади. Ҳусайн Ҳажар давлатининг маънавий устуни хисобланган Алишер Навоий ҳазратлари Наврӯз тадбирларига бош-кош бўлгани, байрам асносида кўплаб ҳайрли ишларни амалга оширганингни яхшилини келиб чиқадиган вазифалари кўриб чиқилди.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Жамоатчилигинига яхши маълумки, мустакиллариниң илк ийларидан, давлатининг раҳбарининг маданиятга, адабийта эътибор, қалам алгига ғамхўлиги – халқимизни маънавиятни юксалтириш, айниқса, ёш авлодни ватанпаварлик, миллий ва умуминсоний қадриялар руҳида камол топтиришади кенг кўлламиш ислоҳотларнинг ажralmas қисми бўлиб келмоқда. «Иход» фондини ташкил этиши ҳақидаги маъзур қарор Ҳозирчилар уюшмаси фалолигини кескин қутилишига қартилган мухим омил бўлиб, камол ахли зиминынга яхши кетадиган тадбиги.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Ҳозирчилар уюшмаси раиси **Бобур АЛИМОВ** «Иход» фондини ташкил этиши тўғрисидаги қарорни мамлакатимиз адабий жамоатчилиги маънавиятни ва унинг ажralmas қисми бўлган адабийта эътиборнинг ўксас намунаси сифатида қабул килгандарни тъкидлadi.

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони, Ҳалқ шоири

ҲУМИД БИЛАН ҲИҒОНДАР ОЛАМ

ИБТИДО

Баҳор айёмида қазо ножони,
Баҳор айёмида туғилмоқ фарзидир.
Баҳор минбардаги биринчи воиз,
Баҳор яшамоққа берилган қаҳрэдир.

Ким учун муҳаббат айёмири у,
Ким учун яшариш — томирдаги қон.
Бемор лабларига кўнди ним кулу,
Ўлмас баҳорларга етиб келган жон.

Яна умид билан үйғонад олам,
Баҳор бу, ҳар нечук, илоҳий сасдир.
Олис ўғулларга боқаман мен ҳам,
Баҳор ибтидидир, якун эмасдир.

10.03.2010

ҲИРОТ

Ўзбек темир йўл қурувчилари
халқаро Термиз — Мозори Шариф
магистралини бунёд этаётишлар

Ҳирот тушларимга киради азал,
Ўнгимда газалдай порлаб турарди.
Ҳазрат Навоининг сиймоси ҳар гал,
Келгин, набирам, деб чорлаб турарди.

Ўргада дарё бор — жўшқин ва асов,
Узала тушшанди нотинч сарҳадлар.
Замонлар орага солди турфағов,
У ёнда интизор не-не марқадлар.

Минг шукур, мушкуллар бўлмоқда абас,
Эзгу мұжжаладардан оғоғ бўлингиз.
Бобоминг қошига чорласа ҳавас,
Энди мен поездда боргум, бўлингиз.

14.03.2010

ТЕМУР ТОШИ

Хўжа Илғор қишлоғида яхлит бир тош бор,
Уни ердан уза олмас уча-мичча зот.
Бир замонлар ёқур Темур — ёш ва шиддаткор
Машқ қыларкан ўша тошни кўтариб азот.

Асрларким Темур тоши турар мустаҳкам,
Синашмоқи бўйса ҳар ким икбали кулсан.
Ўша тошга ўҳшаб кетар замон юки ҳам,
Уддалаган паҳлавоннинг ҳалоли бўлсин.

14.03.2010

НИДО

Машъум тақдир кезиб юрар ер юзи бўйлаб,
Тирноқлари ўсиб кетган, сочлари пахмоқ.
Бир зум тинмас ёвузликнинг режасин ўйлаб,
Юргиди қаҳруғазаб, кўлида яроқ.

Кемаларни тўқтиради довул бўлиб у,
Чақмоқ бўлиб учоқларга уради чангаль.
Фитна қўзғлаб саройларга солади гулу,
Безгак бўлиб овлуларга тарқатар ажал.

У истайди, бирор кимса топмасин омон,
У истайди, хўлу куруқ баробар ёнсин.
У истайди, тинч турмасин замини осмон,
Тоглар титраб, авлиёлар динидан тоңсин.

Машъум тақдир, машъум тақдир, нимасин ўзинг,
Қайси мансиз, қай макондан чиқсансан, оғат?!
Ахир нечун эзгуликни кўрмайди кўзинг,
Нечун сенинг ахтарганинг доим фалокат?!

Машъум тақдир, сендан холи яшарми олам,
Яшармикан зуғумингдан нола чекмай то.

14.03.2010

Тоғ йўленинг танобини тортиш машақат... Ой
тўлишиган пайтда йўлга тушамиш. Негадир йўли-
миз унмайди. Уловли ё пиёда зим-зий дара
қўйнида тоғу тоғлаб-ўрлаб бораверамиз.
Йўл туғамайди. Корли чўққаларга тутишиб кет-
ган ёғлисбўй йўл дармонни куртиб, холдан той-
диради, кўзларни толикиради. Дунё бошдан-
оёқ йўл эканини фахилайман. Юкорилаб бор-
ган сарни осмонга яқинлашамиз, қўлимиз юлдуз-
ларга еттедек ҳаяконанамиз.

Бобом негадир кечаси йўл юришин хуш кўра-
дилар. Эмишик, тунда юрганди йўл унади. Мен
эса тошларга кокилиб, даралар ёнбагридан бир
одам зўрга ўтадиган сўкмодан пастга кулаф туш-
шишдан кўриб, тонгнинг отишини интизорлик
билин кутаман. Гаройриб чўққаларга тоғнинг хуш-
хаво маңзарасин ёрдуга томоша килиб борши жону дилим. Шу боис Ахтамкул

КАРИМ

унинг уйига кўнмасдан ўтмас, кўнгандар бояги-
дан бирон олма ёки ёнгокними олмасдан кетса, ранжир экан. Ахмадбойнига тошсуга ўти-
риб, тўрт томонини куршаган тоғларни обдон
кузатишни хуш кўрар экан. Бир куни уйига якин
ёнбагридана чарақлаб турган кизғиши
шульгага кўзин тушиди. Бунгим нималигига кизи-
киб қолган Ахмадбой юқорига кўтарилибди. Лен-
кин у шуъланинг чиқётган жойини аниклай ол-
мабди. Уч-турт мартобати кирга чиқиб тушиди.
Пастдан кўринган кизғиши нур юқорига чиққанда
йўқолар эмиш. Охири ўткача қонундай келади-
нан кип-кизил тоғи унинг диккатини ўзига тор-
тиди. Тоғ устига бошидаги салласини кўйиб,
пастга тушиди. Карасаки, шуъла энди саллас-
нинг остидан чиқёттан эмиш. Ахмадбой одам-
ни шунчалар сарсон кила-
санни, деб тошни уйига
кўтариб келиби. Хотинига

либи. У Ахмадбойга: мана шу сурувудан хоҳла-
ганича кўйин ажратиб олинг, улар сизники. Сиз
берган тоғи кимматбахо тош экан, мени бойит-
ди, дебди. Ахмадбой чўпоннинг гапига ҳайрон
бўлиб кулиби:

— Шунга ҳам шунчани? Мен у тошни ўчкка
қўйандим, сенга бойик берган бўлса, ош
бўлсин! Кўрлапсанни, тўрт томонимда бунақа тош-
лар тикилиб юради.

Ингит Ахмадбойнинг мардлигига койил қолиб-
ди. Сўнг кўйрда-кўймай сурвунинг ўзиги унга
колдирибди. Ахмадбой чўпон колдириган кўйлар-
ни беба-бечорларга бўлиб бериди. Бундан ха-
бар топган кишилек, бойлари “Ахмад калласи йўй
одам экан”, деган гап тарқатилибди. Бобоминг
сўзларини эшибти, қарсақ ўйта болганиман: Ахмад-
бой ҳакиқатда калласизми ёки бойлини назари
илимадан одамми!

Бу савоннинг жавобини ҳанузагча ўйлайман...

Чоллар худди кўлига курол
ушлаб олган кишидек, таёқларга суюниб-суюниб юқорига кўта-
рилади. Идамлидида бир-бира-
дан колишимайди. Мен эса улар-
га хамроҳ бўлиб бораётганимдан
мамнун холда орқаларидан эро-
гашаман. Нукул бир кўлни
бўйнига осиб, қишин-ёзин бо-
шидан теллаги тушмайдиган
Шотур бобонинг кўлида таёғи
йўқ. У таёқка суюни юришини
ёмон кўради. Кўлида доимо заран ёғочдан ясал-
ган кип-кизил халқауби олиб юради. Баданинг
бир неча жойини ўқ имла-тешик қилган Шотур
бобони бобом яши кўрадилар. Шотирўдликлар
эса уни шуҳшамагани учун жинни чол
дайишади. Эмишик, у урушда кон ке-
чи юрган пайтлари газоби олини боради. Баданинг
бир вақтида барпо ётган беопён боғнинг дара-
тлари осмону фалак эгасига кафт очиб, ўтган-
кеттага до бераётганд мўйисидага ўшайди. Бобом
хурхундан бир тобоб картошка олиб чўйка
кўмади. Тоғнинг картошкасида бошкача таъб
бор, айниска, ўйл юриб, кориб чарчаган, корин
пийс пўстига айланган вактда чўйка кўмид есанг.
Йўл азоби — гўр азоби, дейишган боболаримиз.
Аммо тоғнинг аша шу беъзлаҳзлик роҳатидан
йўлдаги чароқларнинг бутунла ўтилиди.

Шотур бобонинг чўғда таёўрлаган кўмочио бо-
бомнинг кўмған картошкасини Рим пазандалари
ҳам ўтиши тушуди. Шотур бобони ўзимча. Унинг таъмини ҳанузагча соги-
наман. “Жанги” чоллар узоқ юргандиндан сух-
батнинг шашти пасайди. Бобом тўнини
ечиб менинг ётишимга жой хизирлайди.
Кейин яна йўнальдин давом этирамиз. Бобом
эртага ҳам ўйл юриш кераклигини
эслатади... ўзи эса уолиб қолган чўйлар
бобонида бароматни ўзига тушмайдиган
Шотур бобонинг кўлида таёғи
йўқ. У ўзига ҳанна фашистини ер тишлатансиз?

Бобомнинг кутилмаганди ёш болалар каби
тотага ташлаған саволидан “жанги” чоллар ка-
ловланиб қолишиади.

— Эй жинни, беш йил давом этган урушда ўли-
мадан хисоблашни ким ҳаёлаға келтирган! —
Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди,
шуни менга берсангиз.

Мехмон ўчкка ишора килиб:

— Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди:

— Нима сўзмакисан, сўра, бўлса жоним бил-
лан, — дебди.

Мехмон ўчкка ишора килиб:

— Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди:

— Ахмад ака, сиздан бир азимас нарса сўра-
сан ўйк демайисими?

У меҳмоннинг сўзига хайрон бўлиб:

— Нима сўзмакисан, сўра, бўлса жоним бил-
лан, — дебди.

Мехмон ўчкка ишора килиб:

— Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди:

— Ахмад ака, сиздан бир азимас нарса сўра-
сан ўйк демайисими?

У меҳмоннинг сўзига хайрон бўлиб:

— Уа, уруш рақибни ҳисоблашдиган майдон
эмас. Одам тудек тикилиб кетаверида. Ўққа ум-
мадан кип-кизил халқауби олини юради.

— Нима сўзмакисан, сўра, бўлса жоним бил-
лан, — дебди.

Мехмон ўчкка ишора килиб:

— Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди:

— Ахмад ака, сиздан бир азимас нарса сўра-
сан ўйк демайисими?

У меҳмоннинг сўзига хайрон бўлиб:

— Уа, уруш рақибни ҳисоблашдиган майдон
эмас. Одам тудек тикилиб кетаверида. Ўққа ум-
мадан кип-кизил халқауби олини юради.

— Нима сўзмакисан, сўра, бўлса жоним бил-
лан, — дебди.

Мехмон ўчкка ишора килиб:

— Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди:

— Ахмад ака, сиздан бир азимас нарса сўра-
сан ўйк демайисими?

У меҳмоннинг сўзига хайрон бўлиб:

— Уа, уруш рақибни ҳисоблашдиган майдон
эмас. Одам тудек тикилиб кетаверида. Ўққа ум-
мадан кип-кизил халқауби олини юради.

— Нима сўзмакисан, сўра, бўлса жоним бил-
лан, — дебди.

Мехмон ўчкка ишора килиб:

— Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди:

— Ахмад ака, сиздан бир азимас нарса сўра-
сан ўйк демайисими?

У меҳмоннинг сўзига хайрон бўлиб:

— Уа, уруш рақибни ҳисоблашдиган майдон
эмас. Одам тудек тикилиб кетаверида. Ўққа ум-
мадан кип-кизил халқауби олини юради.

— Нима сўзмакисан, сўра, бўлса жоним бил-
лан, — дебди.

Мехмон ўчкка ишора килиб:

— Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди:

— Ахмад ака, сиздан бир азимас нарса сўра-
сан ўйк демайисими?

У меҳмоннинг сўзига хайрон бўлиб:

— Уа, уруш рақибни ҳисоблашдиган майдон
эмас. Одам тудек тикилиб кетаверида. Ўққа ум-
мадан кип-кизил халқауби олини юради.

— Нима сўзмакисан, сўра, бўлса жоним бил-
лан, — дебди.

Мехмон ўчкка ишора килиб:

— Шу ўюқка кўйган тошингизга ҳавасим келди:

Биз ўша пайтлар эндигина бошоқлай бошлаган ҳаваскор талабалар эдик.

Адашмасам, ўтган асринг 77-йиллари эди. Ёзувчи-лар уюшмасининг Пушкин кўчасидаги биносида Эркин Аъзам билан Муҳаммад Раҳмоннинг якнадагина нашрдан чиққан илк китоблари муҳоммасида ўтирибмиз. Одам кўп, зал лик тўла.

Бир маҳал минбарга сочвари Шелкаларига хурлайбай тушгани, қошлари қалин ва ўсқин, ўзин тутиши, ҳолати ҳафеси буюк бастикор Лаганининг кинодаги сиймосини эслатувчи бир киши чиқди. Куюк кора қошлари билан бошоқи киши кими бир-бираини бўрттириб, гавдасига жиддийлик ва катирият бахш этиб турган, сўз бенрилиши билан залдан ўтирганлар ҳам бисергасланни олган бу киши, кутилмагандага дагал, дўйиллаган овозда шеър ўқий бошлади. Бизнинг ёш, шонронга тасаввурни мизада жуда баджалж, ҳаҳри кўринган, буд умумага шеър ўқиши мумкин эмас эди — хаммамиз ҳангича мўлиб қўлдик.

“Бу киши ким?” деб ёнмида ўтирган Мирзо Кенжаковди алоҳидаги ўтириб ўтирилган ким бор:

У кишининг факатигина бизга таниш “пароли” бор, шуни айтгач, гурунгга тушиб кетамиш. “Шолохонга ҳам кўриб турбисизларни?” деб сўрайди ҳар гал Махмуд ака. Эки ҳайрлашади: “Шолохонга ҳам салом” дейди. “Шолохон” дегани — Шукур ака. Бу таъриф бизнинг гашимизга тегмайди, аксинча, оғамизининг улуғ ёзувчи эканини бегарас, самимин ётироф этганидан хурсанд бўламиш.

Шукур аканинг хамма асарларида юракка етиб борадиган, қалби жиззилатидиган бир нима бор. Ҳикоями, ассеми — фархи йўк, албатта, сизни орзигитргувчи, ўзингизга азиз ва кераки нимандир топа оласиди.

Шу ўринда мухим бир нуктани алоҳидаги ўтириб ўтирилган истар эдик: “Ўн сакизга кирмаган ким бор”

Сиймолар

қадрлай билмайди”.

Бор-йўги йигирма тўрт-йигирма беш бетдан иборат маскур эссеининг ичи пик-ғиз тарих ва қадимият, йигирма беш саҳифаганинг катлари катлам тарих тиғиз қилиб жойлаштирилган.

Тепалар. Тепалар. Кумтепалар. Тупроқтепалар. Бақтрия, Ўлон-Бақтрия давлатлари. Қушиналар империяси.

Биз кечагина шу тепаларда кўй хайдаб, поди боқиб юрган болакайлар эди. Шаҳарга ўқиша келдигу, бир ёзувчи ака бизни шу тепалар, шу ажаб ва сирли горларининг ичига олиб кирди. “Ўн инжонларим-аи, мана күринглар, бу тепалар қардида ватанларинг ётиди, боболаринг, тарихинизу ўзлигиниз, орнинг билан гурунгиз ётиди — деди. — Билинглар, Ҳуғнинглар!”

Бинобарин, биз англайдик, бизнинг кўхна тарихи канакадир “1917” йилдан эмас, балки Бойсундаги Тешикот деган қадим форлардан, у ердан топилган ўз миллион йил

ни гўзлалик куткаради” деган оламшумул сўзлар муаллифининг бошқа бир — “халоскорлик”, истилочилик киёфаси.

Қиска, узук-юлук сұхbatлар, узоқ учрашувлар давомли хайрлашувлар.

Шукур ака тарихни Ватандай, Ватанини тарих мисоли яхши кўрарди.

Шу боис Ватан тарихига бадилор бўлса агар, арзимасдек тулолса-да, сопол синигини ҳам бир баҳонайи сабаб билан асарига киритиб ўтади.

Шу солоплигана-да мөхри, муносабатини изхор этади. Сизнинг эса бу сопол синигини авайлаб-эъзолзаб кўзга суртиларигини келади.

“Хоразм, ўнгнам” хикоясида шундай сўзларни ўйкимиз:

“... ўша минорлар, эски карвич деворлар, тор қуҷалар, саганзор мозорлар менинг тортди.

Мен ўша ерга бораман.

Балки... балки бу бир ҳолатидир. Лекин мен туғилган юртимни кайтадан каашф этдим: у тап-тақир чўл, сарҳо булиб колгандарям — менинг тупроғим экан. Ўлилар кетмайманни ўша ерда!

Хикояларда ота юрт, она тупроқ бор. Ҳар бир хикоя гўёки бир юртдай, тасвирилётган ҳар бир инсон ҳуддиди бир Ватандай таасурот қолдириди. Бу инсонлар жаёт йўллариди, кўнгил ва қисмат кўча-

НОЁБ САНЬАТ ЖИЛОСИ

Бадиият ва назария

Ул ўшукчи очилди ҳату руҳкори Очилди раҳёнди юзи гулнори

У шўхнинг — маҳбубанинг ҳату юзи очилди. Гўё, рағонда анор гули очиландек гўзлаплик намоён бўлди. 1-мисрада лирик қадармоннинг дикқат маркази ҳат ва юзга қаратилган. 2-мисрада 1-сатрга паралел ҳолда рағон ва анор гулидек юз ҳақида гапирилгани. Кейинти иккى мисрада эса шоир ошиқ кайфиятини ёритишга ҳаракат қиласди. Унда ҳату юзи иштиёқида бекарор ошиқ руҳий ҳолади.

Ҳату юзи бесабру қарори ман ман

Руҳкори гулнори ман ман зори

Бир қараганди, асар тасвифий йўналишида бўлиб, маҳбуба васлига бағишилгандек тасаввур уйғотиди. Бу, албатта, тўғрига сасур. Аммо шоирнинг мақсади ва шеърнинг маъно қарори бу билан чегараланмайди. Унда шоирнинг оддий дунёвий туйтулари изҳордан ташқари, чуқур фалса-ғири-оғондан гоялар ифодаси ҳам талкин этилган. Асарда шоирнинг дикқат маркази ҳат ва юзга қаратилган. Бу бежиз эмас. Тасаввур истилоҳлари лутғатларида “хат” — Ҳақ жамолининг намоён бўлиши сифатида изҳорланган. Шу сабабдан ҳам, мумтоз шеърни изҳорланган. Шу ўзбекнинг ҳат ва юз образи этилган. Шоирнинг шеърлар жуда ноёб. Машшур истельдод соҳибиди икодида ҳам учрамайди. Шеърнинг тагдиллари бундай усулу мумтоз адабиётшунослини муррабаба санъати деб изҳодидан ва у лафзий санъатлар сириғини киради. Мумтоз адабиёт назариясига ондай манбаларда унинг хос сусиятлари шарҳланади. Жумладан, Атоулоҳ Ҳусайнинийн “Бадойик ус-санойт” асариди кўйдагича таъриф берилади: “Муррабаба иландир ибораттурким, турт мисра ёки турт байт айтилур, ёзиландида ҳам бўйига, эса ўнга ўқиса бўлур (Атоулоҳ Ҳусайн). Бадойик ус-санойт. Т., Г.Ғулом номидаги Адабийтада санъати наризиёт, 1981, 108-бет).

Таърифа таъкидлантанидек, адабиётимизда

байталар муррабаби ҳам учрайди.

Мисрада ва

шоирнинг

номидаги

байталар

муррабаби

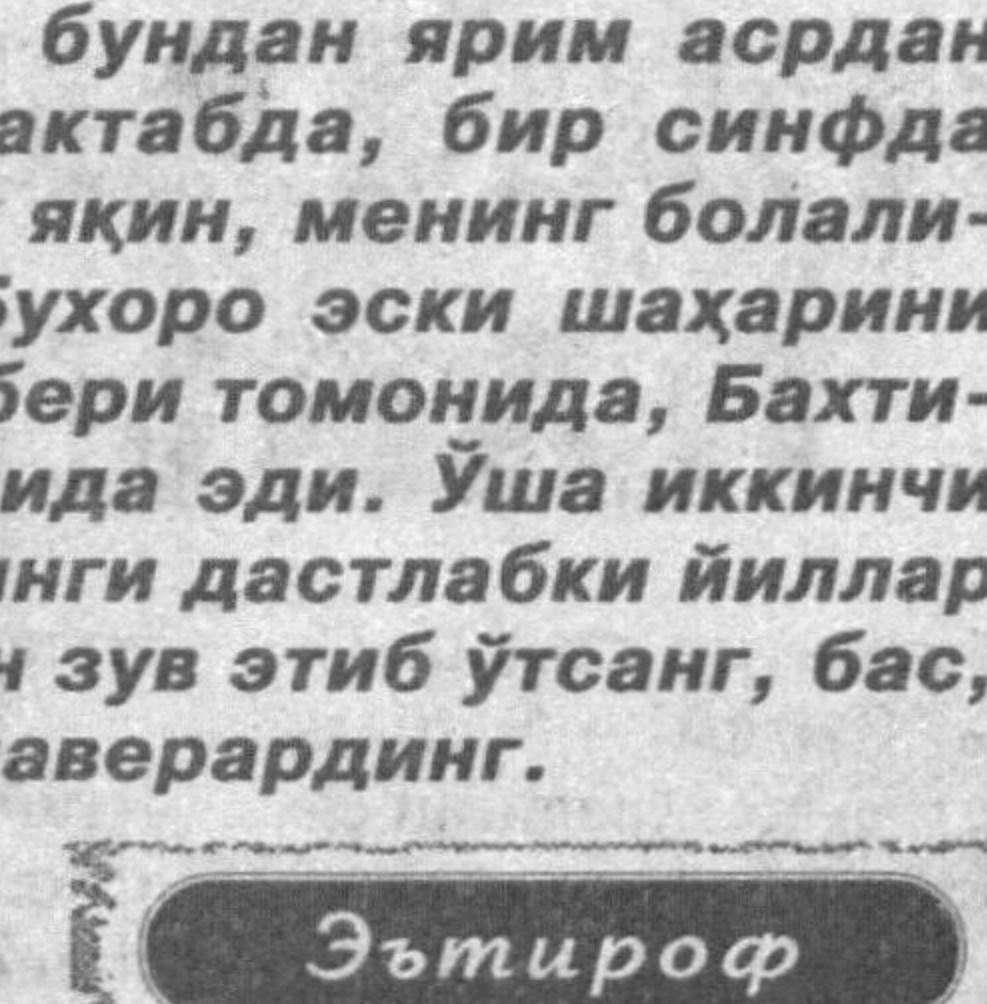
байталар

Бахтиёр билан иккимиз бундан ярим асрдан кўпроқ вакт бурун бир мактабда, бир синфда ўқиганмиз. Уйларимиз ҳам яйн, менинг болалигим кечган ходи қадим Бухоро эски шаҳарини оралаб ўтган Шоҳруднинг бери томонида, Бахтиёрлар холиси нари томонида эди. Ўша иккичи жаҳон муҳорабасидан кейинги дастлабки ўйлар омонат курилган кўпридан зуд этиб ўтсанг, бас, бир-бирингга юзма-юз келаверардинг.

Синфиизмизда қизлар оз, ўғил болалар кўпчилик эди. Шу босидандир, болалар қизларни химоя килишар, ўзларни сингли ёнидаги академ тишишади. Бу борада, айниқса, Бахтиёр жиддий, валломат эди. Шунинг баробарида, у синифда энг ўшук, хотинч, эхтироси ва таъсирчан бола бўйлиб, баъзан фавкулодда турфа хатти-харакатлари билан синдошардан мумалимларга барчани кулидир, баъзан арзимаган бир холатда жаҳли чиқиб, кўзлари чакнار, хатто ўшланар эди. Мактабда уни кизиши ва арист дейишарди. Дарвоже, аристлик Бахтиёрнинг манглайдида ўзиган, у Бухоро вилоят театри дирахёри, бастакор Аҳмад Ихтиёровнинг ўгули. Театрда туғилган ва биз, синдошари димогига ҳам ўшанди «театр хиди»ни уфорган эди.

Мана, энди эсланайтидан даврдан беш-үн карра вақт ўтди. Мактабни битириб театр институтида ўқиётган кезлари Бахтиёр Мукимий номидаги мусикиларни драма ва комедия театрида роллар ҳам ўйнай бошлиди. Тақриринг гаройиблигини каранг! Бу театрда «минг йил» ўйнаб, кўп шоғирдлари бўлган ўзбекона чинакам санъаткор Сойиб Хўжавағва Бахтиёр факат шогирд бўйлиб колмай, театр ва кинода у билан бирга бир неча ролларни бажариш насихи эти.

Болаликдан вилоят театри даргоҳида ўзини танигани, бунинг устига, синфиизм мактабда ўқиётган кезлари оиди. Келингтеп кўпчилик санъаткор Сойиб Хўжавағва Бахтиёрнинг ижоди гуллаған пайт ҳам айни шу даврга тўғри келади. Бахтиёр билан оддина-кейин санъат майдонига кириб келган Ҳасан Йўлдошев, Эргаш Карамов, Ҳусан Шарипов, Обид Асомов, Ҳоҳибий Тожибоярларнинг ижодий фаoliyati ҳам

Эътироф

ларда монолог айтишгача расмга киргани ва Бахтиёр бу ишда фаол бўлгани сабабли, у пойтахт театрида санъаси ва кино экранига ўша ёшлик ўйларни тез, деярли «тайёр арист» намойишида қадам босган эди. Кутимагандан, ёши йигирмадан ўтиб-ўтмай, ҳақиқи равишда катта шоншувратга эришган эди. Яна

ЎН КАРРА ЕТТИ.

бир мумхим гап. Ўшанда ўтган аср, олтишинин йиллар бошланиши эди. «Шахсга сигиниш» иллати фош қилиниб, озми-кўпми рух озодлиги буюрган, балки, шунинг натижасида ҳаётнинг ўзида ҳажвиёт (сатира, юмор)га табий талаб ва эхтиёж туғилган эди. Эътибор берсангиз, аввалидан иштедодга эди ёши улуг Сойиб Хўжавағнинг ижоди гуллаған пайт ҳам айни шу даврга тўғри келади. Бахтиёр билан оддина-кейин санъат майдонига кириб келган Ҳасан Йўлдошев, Эргаш Карамов, Ҳусан Шарипов, Обид Асомов, Ҳоҳибий Тожибоярларнинг ижодий фаoliyati ҳам

ўша давр эпкни акс-садолари, дейиш мумкин.

Ҳар кандай ижоди кишиси, адиби, санъаткори, ўз умрида, айниқса, ўшиликдан шон-шукрат козонгач, бу «юн»ни йиллар давомидек «елкасидан тушшirmай» кўтариб юришидан қийин иш бўйласка кираб. Ҳаширб нима қилидик, бугун обўр-эътибор топиб, ётаси куни номи «унутила бошлаган» ижодкорлар тушшirmaydi.

Бир синдош ва дўст сифатида ўзбекистон ҳалк артисти Бахтиёр Ихтиёровга эзги тилакларимни айтгим келади.

ўкишга кирди, ниҳоят, Мукимий номидаги театр ва ёшлар драма театрида бир неча йил бош режиссёр бўлди. Кечаги кунга қайрилиб қараганди, мұхлислар кўпича ун режиссёр — Эргаш Масафоев, Баходир Йўлдошев ва Бахтиёр Ихтиёров санъага кўйган спектакларни эслашади. Мен театрда, шунингдек, «Ер-эр», «Еттинчи жин», «Ажойиб ҳаёлпаст», «Шиддат» ва бошқа кино асарларида Бахтиёрнинг рот устидаги ишларни оз-моз кузатганман. Бир йили єшак драма театрида адабий эмакдор бўлиб ишлаб, унинг «Отилмаган ўз», «Отасининг қизи» каби спектакларни санъага кўйиш жараёнини кўрганман. У актёр сифатида ҳам, режиссёр сифатидаги ҳам сўз, матн устидаги, Фикринг санъага ёки экрандаги ифодаси устидаги қандай қатти ошишларни гувоҳман. Илк қарашда тайёр асар, кулол лойни пишитганидек, бўлган «қоп-қора» килиб бўйд чиқилиши, таҳир қилинши театри ва кино санъатида менинг кўп ажаблантирган. Ҳаётда, давраларда кулиг усталиларидан бирни бўлиб танилган Бахтиёр бундай пайтда ўта ҳиддий, асбаби, ҳатто анча кескин бўлиб кетади. Томоша пайтлари, кўча-кўйда барчани кулидир юрган бу ўша Бахтиёри, деган ҳаёлга борасан. Бахтиёр кўйиги очи, оддамларга ишоншучан, содда, тўғри киши. Шу билан бирга, у санъатда ўзига ҳам, атрофдагиларга нисбатан ҳам аёвсиз. Унинг оддамлийлар шартлари устидаги муттасил азобланиб ўйлаши ва бу ўйларда қатъиятига ҳам неча бора губох бўлганман.

Бир синдош ва дўст сифатида ўзбекистон ҳалк артисти Бахтиёр Ихтиёровга эзги тилакларимни айтгим келади.

Омон МУХТОР,
Ўзбекистон Республикаси
санъат арбоби

ТАСВИРИЙ САНЪАТ СОЛНОМАСИ

«Санъат» нашриётидаги «Ўзбекистон тасвирий санъати»нинг тасвирий санъати антологияси»нинг биринчи жилда (рангтасвир) босмадан чиқди. Бу фундаментал асар Бадийи академия роҳи, академик Турсунали Қўзиев лойиҳаси асосида чоп этилган. «Ўзбекистон замонавий санъатининг илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи маданият тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши республика маданият тархиҳига орасидаги ўзаро муносабатлар, рангтасвирда янгиланишлар, асарларнинг мазмун, образ ва қиёғалар талқини, композицион симваллар ва синтез масалалари ҳақиқида фикр юритилади. Асарлар дарваза ва муҳит мояхидидан келиб чиқди таълими.

Антологиянинг ижоди Холчён саройлари, Бактрия буддийавлийнинг кириб келиши, I-II аср Фаёзеста, ижинчиликни китоб ва графика санъати, учингинни ҳайкалтарошини, маҳобатли санъат, тўртингиншида ҳалк, амалий санъати, бешинчисида ҳалк ижодистаринин курталари ажоди олиб, янгиланган кутилган келиб, ташвишиларни тархиҳига орасидаги ўзбекистонларни тасвирий санъати ишончидан беради».

Эрамизининг I асрлари Холчён саройлари, Бактрия буддийавлийнинг кириб келиши, I-II аср Фаёзеста, ижинчиликни китоб ва графика санъати, учингинни ҳайкалтарошини, маҳобатли санъат, тўртингиншида ҳалк, амалий санъати, бешинчисида ҳалк ижодистаринин курталари тархиҳига орасидаги ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Китобда антик даврдан XX асрнинг оҳирларига бўлган дар санъати ашнонни доктори Абкар Ҳакимов томонидан терап таҳзилни килинган. Олим олдиди ката оралиқда юриминида муттасил йиллар мобайнини сакранини кутилган дарваза ва сагъат тархиҳига орасидаги ўзбекистонларни тасвирий санъати ўзига бўлганни келиб, ташвишиларни тасвирий санъати ишончидан беради.

Китобда антик даврдан XX асрнинг оҳирларига бўлган дар санъати ашнонни доктори Абкар Ҳакимов томонидан терап таҳзилни килинган. Олим олдиди ката оралиқда юриминида муттасил йиллар мобайнини сакранини кутилган дарваза ва сагъат тархиҳига орасидаги ўзбекистонларни тасвирий санъати ишончидан беради.

Мазкур давр «Антик ва эрта ўзга

асарлар рангтасвир санъати», «Ислом

давридаги рангтасвир санъати»,

«Ўзбекистон рангтасвирлиги XIX-

XX асрларини оҳир» каби уч бобдан ишорат. Боблар манбаларидаги мавжуд материаллар мантиғидаги келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи маданият тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон рангтасвирни, умуман бадийи мадният тархиҳига асосланган тизигини ўзбекистонларни тасвирий санъати антологияси»нинг нашр этилиши.

Илдилиги низоҳатда чукур, — дейилади лойиҳада, — у ҳадим ўтмишдаги цивилизацияга бориб тақдиди. Уни тасвирий ва ҳалк амалий санъатининг барча турлари ҳамда жонларни кечирдиган келиб, ўзбекистон ран

